

Cédulák XIV.

– a berlini karácsonyi vásároók tömegébe behajtott egy kamion – számos halott, több tucat sebesült. A helyszínről tudósító újságíró szerint: a téren nincs pánikhangulat, az emberek sétálgatnak, nézelődnek, a mobiljukon szeretnének tájékozódni... végül is nem ők haltak meg!

– az Európába özönlő emberáradat a meglévő súlyos politikai megosztottságot is tetézte, amit az unió vezetőinek nemcselekvése tovább mélyít, elhúzódóvá téve azt. A korábban is itt élők a behatólók fölháborító tettei, az általuk elkövetett gyilkosságok kegyetlenül szembesítik eddigi rendjük, megszokott világuk földúlásával. Hullámozó ütemben, de mintegy kétmillió ismeretlen eredetű, szándékú muszlim érkezett földrésznk belsejébe, s most kontinentális szétterítésén dolgoznak jobb célokra érdemes erők, amelyek mélyebb indíttatása titok. Döntéseik hátterét nem ismerjük, nyilvános indokait nem hisszük. A jelenlegi helyzet nyilván átmeneti, nem marad így, nem is maradhat, éppen a beérkezett tömegek társadalmi-politikai kirekesztettsége, társadalmi kívülmaradása miatt sem. Nyugat-Európa gazdag országainak lakossága alig tart emberi kapcsolatot a betelepített tömegekkel (van, ahol ez vált renddé évtizedek óta), akár nyelvi-kulturális bezártságuk, vallási-elzárkózásuk okán – így az érkezettek közül szociális ellátásukon kívül nagyon vékony szálon és kevesen érintkeznek az „öslakosokkal”. Ha a befogadottak céljai között a jobb élet, gazdagság volt a meghatározó motívum, ezektől még távolabb kerültek itteni gettóikban, mint otthoni életükben. Az élősdi-bűnözői életmódon kívül tömegméretekben nem mutatkozik egyéb karrierlehetőségük. Ezenkívül számolniuk kell azzal is, hogy fiaik-lányaik rendkívül csábító kihívással szembesülnek rövid és hosszú távon egyaránt: a nyugati életforma lebírhatatlan vonzásával. Ez a számukra ördögi kihívás már-már nevetségessé teszi apáik, elődeik vallási törvények által szabályozott életmódját, és kegyetlen választásra kényszeríti az érkezetteket.

A bevándorlók szemszögéből a mai nyugat-európai kultúra, az itteni emberek, kivált a fiatalok életmódszabadsága halálos veszély az iszlám vallás és életfelfogás számára, hiszen mindkét fél alapvetően radikálisan másként tekint az emberi életre, annak értékére, hogysesm békés kiegyezéssel feloldhatnák ellentéteiket. Ami ma elszórt terrorcselekmény, egyre gyorsuló ütemben válik kényszerű önvédelemmé számukra, különben elvesztik önazonosságukat (identitás), és belecsúsznak a két világkép közti átmenet vállalhatatlan mocsarába – vagy tömeges aktivitásuk fölerősíti másságukat, és befogadóikat kényszeríti meghátrálásra. A nyugat-európai nagyvárosok „no-go zónái” (amelyek létezését a hivatalos hatalom nevetségesen tagadja) már ebbe az irányba mutatnak (párhuzamos társadalmak), egyben a behozott iszlám kultúra egyik lehetséges továbbélési formái is, melyek fönntartása folyamatos létszámnövelést követel! Az európaiaknál tapasztalható, hogy sokak korábbi nyegle, felületes istentagadása általánossá lett, a vallás értékét lebecsülik, sőt megvetik, látszólag „pártatlanul” a vallások felett állva, egyenlő távolságot tartva bármely felekezettől, valójában egyként ósdi babonának tartva őket. Jellemző tünet, hogy egyformán egyháznak tekintik az éppen bejegyzés alatt álló gyülekezeteket, csakúgy, mint a történelmi egyházakat, melyek az európaiak életét évezredekken keresztül uralták – történik mindez a legújabb kori felvilágosodás jegyében. Már az eddigiekben is tapasztalható – elsősorban a nagyvárosokban – egyfajta rejtett és nyilvános meghátrálása az intézményeknek, amit éppen a keresztények mutatnak (ma még csak szórványosan), hogy elkerüljék a harcos iszlamisták által fölvállalt nyilvános összetűzéseket. Nem kell a jövődüléshez különösebb jóstehetség, de a közeljövőben várhatóan növekedni fog az ilyen jelenségek gyakorisága. A meghátrálás érvelése szerint könnyű lemondani arról, amit nem tartunk fontosnak, és különben is jobb a békesség! Így hangzik a formailag

vallásos, jobbára keresztény európaiak indoklása ünnepeik, szokásaik feladásakor, szemben a beérkezettekkel, akiknek egyetlen út kínálkozik arra, hogy megőrizték önazonosságukat, megtartsák iszlám méltóságukat: az életáldozatot vállaló agresszió – hitük, méltóságuk védelmében. Önazonosságuk megőrzése a tét, attól arcvesztés nélkül nem hátrálhatnak, annál életük sem előbbre való. Itt tartunk most, az ellenfelek fölvonultak, de a jövő (mint – Afrikától Ázsiáig – milliók rejtélyesen, egyszerűen született elhatározása az európai bevándorlásra) továbbra is titok. Nagy kérdés a közeli és távoli jövő egyaránt. Közeli változás az eddigi helyzethez képest nem valószínű, mondhatni, kizárt, az összetűzések esélye csak növekedhet a befogadó országok lakóinak radikalizálódásával. Távoli kilátásként is csak akkor várható közeledés befogadók és bevándorlók között, ha megtalálják azt a területet, amely elfogadható mindkét fél számára. Ez lehetne a bevándorlók részvétele a társadalmi munkaszervezetben, beilleszkedésük a munka világába – Európa-szerte. Ennek csitítónak kellene hatnia az iszlám vallási radikalizálódásra is, elfogadva a többségi társadalom főbb elvárásait... Amennyiben ez a folyamat nem indul el mielőbb – a társadalmi méretű konfliktusok minden bizonnyal új, magasabb szintre helyeződnek. Különös sajátsága a helyzetnek, hogy a társadalmi béke érdekében politikai befolyás (akár a törvényi szigorítás, akár a megható felhívások formájában) aligha érvényesíthető eredményesen, lévén szó hatalmas tömegek öngerjesztő folyamatairól, mindenféle manipulációval együtt is. Talán a nyílt diktatúra, a halálbüntetés bevezetésének a terhével, átmenetileg fékezni az agresszió esélyét, de ez együtt járna a jelenlegi nyugat-európai polgári társadalmi rend tagadásával, így nem járható út. Ha az iszlámisták ideológusai harcot prédikálnak, a befogadó társadalom aktív csoportjai szintén radikalizálódnak – a szélesedő agresszió aligha elkerülhető. A politikának mindenekelőtt a társadalmi párbeszéd nyilvános fórumait kellene megteremtene, és kanalizálnia az indulatokat, ha ez még lehetséges, miután a nyugati demokráciákban ez a vita mindeddig (talán végleg!) elmaradt.

– embernek nem, egyedül Istennek lehet átfogó képe a világról, melynek erői kényük szerint formálják sorsunkat, hogy Isten angyalai olykor kimentsenek a halálos bajból. Forgandó sorsunk

szünetelői és gyümölcseinek a szünetelői vagyunk kezdetektől, a paradicsomi öröklétekből való kiűzetéstől... Modern korunk a nagy eszmék – szabadság, egyenlőség, testvériség – mámoros fölismérésével indult, hogy mára keservesen belássuk: ezek soha el nem érhető távoli csillagok, törekvéseink céljai lehetnek, de köznapi programok nem. Sugallatuk szerint lenne jó cselekedni közügyekben, de éretlen körülmények között túlhajtott érvényesülésük katasztrófába torkollik. Nyomasztó felismerés, de időközben a világ túlnőtt azon, amit választott vagy diktátor vezetőink még képesek irányítani. Mára ők is csupán örvény forgatta kövek az áradatban, nem szabályozó zsilipek, régtől nem védőgátak. Nincs erő megállítani az ismeretek, tárgyak, emberek, indulatok, félelmek naponként dagadó, örült zúgását, s a jövőben sem látszik. Talán megkülönböztető újdonsága jelenünknek a globális összefonódás, amely az internet, az utazások, termékek és a mindent legyűrő korlátlan pénzügyi tranzakciók révén mind szorosabb láncra köti a korábban távoli, a világcentrumtól kevésbé függő külső széleket. Ebben a mindinkább önszerveződő világfolyamatban, melyet már nem vezet sem ember, sem cél, az európai migráció mint esemény ugyan csak tünet, de megidézi a közeli zúgó örvényeit. Felszín és mélység hol jobban, hol kevésbé különülnek el egymástól, az egybeszövődő, korábban ismeretlen elemek külön-külön már nem is mutatkoznak, vaskos kötelékeik átláthatatlan fonadéka bilincseli a mához a holnapot. Távolságunk az eljövendőtől lehet néhány óra, de akár a következő percek. Minden, az idő múlása is gyorsul, mintha csak így volna normális... Szárba szökken, emez bimbózik, talán tegnap óta, de lehet ezer éve készül a napvilágra, s amíg régen komótosan készült nyíl, ma mint rakéta csapódik az égre, szemkápráztató sebességgel, fékezhetetlenül. Ki képes még fölismerni, ami formálódik, ki ítélné meg, mi talmi pompa, s mi súlyos brokátfüggöny a jövő előtt, ez egy napos virág, amaz életre szól, sőt tovább... Amikor leginkább volna szükség tudni a széttartókról s táplálni különbözők szerveződő egységét – avval nem illeszkedik a tudomány, miközben mindent ellep a sokaság. Jó lenne hinni, régiekkel – minden Egy... de tudjuk, nem az. Ismeretlen indák, kövek, lávaflowlyás, süketítő zaj és mérhetetlen por, szemét zúdul gondosan kerített házunkra...

– hó és jég börtöne, többnapos kényszerű szobafogság, amikor esemény a kissé bágyadt nap-sugár is. A polcokon könyvek, olvasmányuk olykor meglepő felfedezéseket is hoz, és elégedettséget, hisz jó vásár volt, mondhatom ma is. Lám, itt van Mezopotámia könyve, tárgya az ókori birodalom, Krisztus előtt ezredévekkel, s mert újabban a mítoszok felé nézek, lapozni kezdem. Gilgames epusza mint mese is érdekes története a hajdani sumeroknak, de a kalandos história díszes függőnye mögötti üzenetekben megcsillan valami különös nyugalom, nekem is szól. Félhetsz, mint a legyőzhetetlen hős, Gilgames – de halálad nem kerülheted el, hiába minden cselvetés. Szörnyű, hogy a sötét mélybe kerülsz te is, hol merő porba fül minden, de hiszen abból vétettél... Zarándokolhatsz a világ szélére, átkelhatsz a halál óceánján, partot érhetsz őseid keskeny földjén, de ők sem menthetnek meg a sorsodtól – viseld, mit eléd sodort, hajts fejet az égiek előtt! Hallgasd a régieket, többet tudtak a világról, mit rejtőzködően elmeséltek. Ha érted szavuk, örvendezz, ha nem – sebj, néked elég annyi is. És ne bánkódj, mit megtudtál, ajándék. Bár el nem kerülheted halálad, de láthatod: halandóknak ez a törvény, fölöslegesen ne lázadozz.

– koronként összezavarodik a világ. Lehet ez valami természeti törvény, s nekünk, most élőknek, különös balszerencse folytán ezt megadatott megélni. Nyugtalanító felismerés, de a gondolkodástörténet kiemelkedő bölcsei folyvást másra készültek, mint ami bekövetkezett a világban, az újkori óriás Hegel a mindenséget formáló világszellem önmaga fölismerését hirdette mint az emberi gondolkodás csúcsát, amely fordulat elsimitja előttünk a hullámokat. Fukuyama (aki ugyan nem mérhető az óriásokhoz, de médiáhatása meghaladja az övékét) a demokrácia mint államforma globalitásától remélte a problémák kezelhetőségét s a végső békét, amelyben hajdanán Kant reménykedett. Marx a proletárok világméretű egyesülését várta, ami majd legyőzi a tőkés és kizsákmányoltak kibékíthetetlen ellentétét... Ehhez képest, bár nem jövendölte senki, de a természeti környezet tragikus pusztítása világméretűvé vált, népek életének pokollá tétele évszázadok óta bevett gyakorlat. A francia forradalom talaján kivirágzó, képmutató látszatedemokráciák uralják a nyu-

gati világot, világhatalmat szerzett az agymosást mesteri szinten művelő média, mely a multikkal karöltve vezényli elevenek, sőt holtak megítélését. A kiválasztott művészek és műveik elfordultak ősi küldetésük gyakorlásától, nem kívánják nevelni az embert, gyönyörködtetni kiváltképpen nem, lehet képtelenek is erre... A tudomány, hasonlóképpen önálló útra váltott, ismeretlen célok felé rohan, fölfoghatatlan régiókba tör... A köznapi embert általuk is magára hagyták tulajdon teremtményei és eltartottjai. Indulatok, félelmek és réges-régi vakhitek vezetnek, a „jó ember” mint példakép szálnalmas lett, őt csak manipulálni, magyarán lenyúltni kell kicsiben és nagyban. Jelenünk életérzése az ismeretlen holnap. Akik ezt a szenvedéstörténetet vetítették előre, amelyen járunk, Kierkegaard, Nietzsche, majd nyomukban a kiábrándult lét-filozófusai, az egzisztencialisták, már nem jelölték ki a célt, csupán a mindennapok nyomorúságát jelezték. Az ember megint egyszer korszakathoz, vagy ki tudja, hová, akár eddigi útja végére is érkezhetett. Folytatódik megmérettetése, vagy végítélete következik – sem kortárs, sem senki más nem tudhatja...

– a történelem fordulatai koronként felnyitják szemünk, megláthatjuk az előző idők erővel eltitkolt, véres lapjait. Az emberi lélek különös sajátja, de sokan, sőt akár túlnyomó többségünk is, az átéltek ellenére sem akar tudomást venni az igazságról. Mintha csak taszítana az igazság, kiváltképpen, ha a megnyílt titkok fényében tovább nem tartható korábban volt véleményük. Kelet-Európa népei megszenvedték a második háború utáni, olykor szörnyű évtizedeket, amit Nyugaton nem ismernek, és már nem is akarnak... Kívülről talán érthetetlen, de még térségünkben is sokan tekintenek nosztalgiával a kommunista diktatúrák, sőt a diktátorok személye felé is. Európa nyugati feléhez képest jóval kevesebbre értékeljük a köznapi szabadságot. A tömegméretű egyéni önmegvalósítás üres csábításnak tűnik csupán, mert mifelénk a biztonságos élet, mondhatni, mindent visz. És ha ennek ára sokak gyötrelme, bebörtönzése, de cserébe a többinek joga van „gúzsba kötve táncolni”, akkor ezt választjuk. Hazánkban ez történt 1848, majd 1956 után, miként térségünkben is.